

Сніп

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ: на рік 3 руб.,
на пів-року 1 руб. 75 коп., на 3 місяці 1 руб., окреме число коштує—5 к.,
подвійне—10 коп.—За кордон—4 р.,
1/2 року—2 руб.

Річні передплатники одержать безплатний додаток.

Адреса Редакції: КОНТОРСЬКА, 21.

Телефон редакції—839.

В справах редакції можна бачити від 3 до 5 годин

— ввечора по понеділках, середах та п'ятницях. —

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище й адресу. Редакція може скорочувати і змінити статті; більші статті, до друку не ухвалені, переходять в редакції 3 місяці й висилаються авторам їх коштом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються. Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.

З ПРИВОДУ надісланих до газети ВІРШІВ редакція не листується.

УМОВИ ДРУКУВАННЯ ОГолошень:

За рядок петіту попередю тексту, або за його місце платиться по 30 к. і по умові.

За рядок петіту після тексту: за перший раз 20 к. і по умові, за другий—10 к.

Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 к. за раз, при умові друкування не менше 3-х разів.

№ 37.

16 (29) Вересня.

1912 рік.

Жертвуйте на пам'ятник Т. ШЕВЧЕНКОВІ у Києві.

ЗМІСТ: Передовиця. М. М—ський. Харків 16 (29) Вересня 1912 р.
Лист д. С. Р—ка до редакції часопису „Сніп“. Загальні збори Т-ва ім. Квітки
Основ'яненка. Кость Бунчук. Нові квітки української штуки. З нашого життя.
З Галичини. Фел'єтон: К. Бич-Лубенський. Гицелівна. Оголошення.

Редакція повідомляє що числа 23 і 24 „СНОПА“
усі розійшлися.

ВИЙШОВ

АЛЬБОМ

„Мотиви Українського Орнаменту“

Художників С. Васильківського та Н. Самокиша друкований у
Лейпцігу фарбами, золотом та сріблом.

40 чудових орнаментів.

Рекомендуємо будівничим, альфрейщикам, малярам, різьбярам. Гарно
для керамічних виробів та вишивання. Цінна 6 карб.
Продається по кращих книгарнях. Головний склад видання: Катерининська в.
№ 69 на Москалівці у Харкові.

Книгарям звичайна знижка.

Харків 16 (29) Вересня 1912 р.

Шануючи свої старі рабські традиції, українці
вжили всіх заходів, щоб на виборах до 4 Думи Державної на Україні не йти нарізно з московськими
поступовими групами, але щоб мати спільний список
кандидатів, уложений шляхом обопільного компромісу.
Але всі заходи українців даремні. Москалі розуміють
«згоду» так, як розуміли її ще за Богдана Хмельницького московські воеводи: українці повинні віддати
все і не мають права вимагати «умов», «забезпечень»
або «компромісу» з боку москалів. Ні на які виборчі
компроміси москалі не йдуть, вимагають слухняності,
а за се «обіцяють» свою ласку та протекцію... Нігде
українці не досягли від московських прогресистів
признання права на рівноправне становище при ви-
борах. Скрізь найщиріші, найсердечніші заходи
українців розбилися об міцний мур московського шовінізму,
що натяг на себе машкару лібералізму. Москальські ліберали йдуть на компроміси з кім хочете
й в чім хочете, але ніколи з українцями в справі їх
національних прав...

В чім захована причина сього сумного з'явища?
Вона глибша, ніж се здається, і може бути з'ясована

тільки через зрозуміння того процесу, яким витворилося сучасне московське громадянство на Україні, кажемо власне про лівобережну та слобідську Україну. Головний контингент «вишого громадянства» се нащадки старих українських родів не тільки панських та духовних, але й мужицьких. Отсі нащадки становлять основу московського громадянства на Україні—коло 3/5 усього! Додавши до нього ще чистокровних зайд з московщини коло 2/5, матимем повне уявлення про склад московського громадянства на Україні. Усі оті люди належать до сшиве виключно до заможних або впливових шарів громадянства.

Найбільше визначаються нетерпимістю та ворожнечою до українства сини «хохлов і хохлуш», як вони себе самі атестують. Московський шовінізм має в їх лиці найщиріших слуг та челядників. З чистокровними москалями українці може й могли-б погодитись, могли-б утворити обопільний компроміс на рівних правах, але сини «хохлуш» люто виступають проти всякого компромісу на користь українців. Напівсвідомі ренегати вони невиразно, але все таки в глибині своєї свідомості відчують, що розвиток українства се не тільки докір їх ренегатству, але й небезпека їх існуванню. Бо коли чистокровні москалі побачать, що українці становлять поважну силу, вони, розуміється, волять краще мати діло з чистокровними українцями, а ніж з ренегатами. Треба зазначити, що чистокровні москалі, хоч і користуються послугами ренегатів, але почувають до них відразу, яку не завжди можуть навіть сховати. Але поки що «сини хохлуш» відіграють значну роль в витворенні московської громадської opinii на Україні і впливи їх такі великі, що вони все мають змогу стати поміж українцями й чистокровними москалями, щоб перешкодити обопільному порозумінню та згоди обох націй.

Отже найбільше лихо сучасне на Україні се «сини хохлуш», які плекають і загострюють московський шовінізм відносно українців. Що правда, між ними є й такі, що хотіли-б приподобатись і «нашим і вашим», але більшість гостро ворожа українству.

Отже либонь зрозуміло, що сей стан річей рішуче забороняє українцям з чисто етичного погляду порозуміватись та тільки прикрі о

від чистої принципіальної політики, йдучи на можливі компроміси з „синами хохлуш“.

Але національна Немезіда зараз же метиться за такі неприродні та неморальні компроміси з боку українців. Вона засліплює їх очі і віддає під моральний вплив та пановання тим же „синам хохлуш“.

Наше сумне минуле нас вчить, що ясної будучини ми зможемо досягти тільки виразною принципіальною національною політикою. Усякі компроміси з нашими ренегатами не тільки не роблять нам користі, але шкодять нам, морально нас знесилюють, а „синам хохлуш“ надають сили та відваги. Через те треба гостро осудити ті виборчі українські округи, де українці згодилися дурно віддати свої голоси на московських кандидатів. Там, де се зроблено, виявили українці брак політичного розуміння, злочинну короткозорість і звикле „ледарство гідке“.

Там, де се зроблено, українці нерозважливо віддали свої національні позиції. Лехко їх було віддавати, але назад одбивати буде безмірно важко.

Поки ще не пізно, повинні українці схаменутись і коли вже життєва хвиля вимагає компромісу, хай сей компроміс буде обов'язково обопільний. Поза обопільністю не може бути компроміса. Се було б вже зрадою національних інтересів.

Коли-ж такий компроміс не можливий, ми повинні самотійно провадити виборчу кампанію.

Треба привчатись нам до самотійних виступів, а не ховатись за чужі спина, а особливо не віддавати свою долю в руки „синам хохлуш“. Кожен самотійний ступінь, який ми тепер зробимо, виросте згодом до значіння величезної події, кожна положена нами самотійно цегла розростеться у величезний будинок, але й кожна помилка, кожна уступка даремна колиш досягне значіння катастрофи.

Такий тепер родючий ґрунт і такий плідючий час, що кожна посіяна насіннина розростеться в гіллясте дерево.

К. Бич-Лубенський.

Гицелівна.

(З подорожніх спогідів)

Кафе «Славія» було набите, як вулик бджолами: люде гули різними мовами кожний спішив захопити шклянку лимонади, або тарілочку морозення, щоб холоденьким хоть трішечки вгамувати нестерпну жагу. Публіка дивилась нервово на дзигари, чекаючи четвертої години, коли «Св. Непопук» починає мандрівців закидати до себе, жалючим виєм сірени; мерзенна ж стрілочка, ніби і на неї спека теж впливає, ледве-ледве посувається. Тільки одна красуня «Вілтава» не вважає ні на що бурхливо котить свої хвилі та щось шепоче старим рідним берегам. Стара Прага з своїм Градчином з красними баштами, готичними дахами палаців та церков, у цю годину засяла золотом; не даремно ж її чехи звуть «златою Прагою». Кріз широкі вікна «Славії» люди з захопленням дивуються на золотистий краєвид гірної частини города. На башті Св. Вітта задзвонили до «Ангелуса»: побожні люде почали хреститися, у-гу-гу-гу-у-у! заверещав «Св. Непопук», і стовпице раптом, ніби шалене, штовхаючи один одного, побігло до невеличкого річного пароходика, який

Сіймо ж тільки те, що достойне є нашої великої будучини. Культивуємо свої власні поля й не зважуймося марно розкидати насіння по чужих нивах, щоб не справдилися слова великого поета нашого: „Іна віки прокленетесь своїми синами“!

Лист д. С. Р.—на до редакції часопису «Сніп»

Перечитавши листи, надіслані до «Сніпа» — у відповідь на мого листа — у яких мене так добре «раз'яснили», що ж можу на це сказати? Чи задовольнили мене ті відповіді? Не впевні. З них я перш за все переконався в тій давно відомій істині, що не слід виносити «на суд людський» ні яких своїх турбот. Батько Тарас казав: «брешуть люди — легше плакати, як ніхто не бачить»... та: «свої муки, свої люті в хмарі заховую»...

У своєму листі я між иншим сказав, що «собі я добре знаю ціну». Виходе — я помилився. Дякую ш.ш.п.п., що так гарно з'ясували мені мене самого. Спасибі землякам за щирість... Добре вони мене вилаяли, так що й инший москаль позаздрив би. Чого-чого тільки не сипали на мою особу: позбавлений всякої «сталости», «щирости», «мужеської твердості», «недостойний син України», «зрадник» — (Оправхати). «Поганенький общерос», «бутербродина», «однобокий», «непристойний» — (Воронин); «брехун», «наклепник», «Niente», «мрець», «короткозорий», «імпотент», «дурень» — (Бич-Лубенський, Полянський).

Виписку таких епітетів можна б протягти ще на кілька рядків, але — «досить з мене цього лиха», як каже Христос.

Майже з усіх дописів виглядає нерозуміння моїх думок та почувань.

Але всеж перші листи, видруковані у ч. 23—24, мені так були обурили та образили, що я не зміг утримати себе: згоряча квапно послав до редакції відповідь д-ям авторам перших листів. Мабуть, в тій відповіді редакція вбачила щось непевне, бо не видрукувала її.

Франца Іозефа; німці затагнули «Yott fugne», але ледве встигли вони протягти «Франц», як у відповідь вибухнула бадьора задирлива: «Гей, словяне». Поліцаї похмурились, але побачив, що перемога була на стороні чехів, миттю кудись зникли.

Хоч день і був паркий, та все ж таки було неприємно купатись у повній уніформі в холодних хвилях та й небезпечно. Почав складатись скандал: по палубі забігали «соколи», зачулись лайливі оклики: «прокляті ковбасники» і т. и., але все як раптом розпочалося, так раптово і зникло; німців було занадто мало; а тут якась то красна дівчина у золотистих кучерях, з веселим усміхом розпочала улюблену пісеньку пражських босаків.

«Ой ми голі пепики

Меем златі чепики»...

Гурт співочого товариства міцно підтримав спів. Веселість запанувала на палубі; розпочалися танки...

На стерні, відокремившись, од людей, і припинувши закохано один до одного стояла молода пара. Він жвавий, годований, звичайний «стромовець» у брилику казанком, з трояндою в петельці, бадьорий, трохи пиндючний; вона висока, струнка дівчина, того красного типу старої породи; який тепер уже не часто можна зустрінути поміж пражських жінок та дівчат; легеньке шовкове вбрання чарівно окреслювало її класичні дівочі форми; каштанове волосся важкими косами лежало на білій шії; ніжне біле личко напів-сумно усміхалося, а добрі сині оченята жадібно дивились навколо; на всій постаті одбивалась якась-то знервовість та хвилювання; вона майже не помічала занадто вільного поводження свого коханого, також не помічала двозначних усміхів, якими обмінювалися пасажирі...

Тепер, коли перші почуття гострої образи спливи, я можу спокійно сказати: як мало між нами людей з більш-менш ширшим кругоглядом та з більш широкими серцями...

Цікаво, що багато дописувачів власне згоджуються з моїми висновками, але все ж таки і ті лічуть своїм святым обов'язком вилаяти мене... Мовляв «це все щира правда, але на що ти сякий-такий синиш об цим здіймаєш балачку? Ще хтось підслухав, цить — а ні писни!» Тільки невеличка решта поставилась більш-менш об'єктивно.

По перелічуванні цих листів кидається в вічі той хаос, який ще панує в поглядах що до становища та дальшого шляху й розвитку та еволюції українства. Взять хоча б відносини до сучасної школи на Україні. Одні запевняють, що росія («московська») школа «калічить» українських дітей, а тому не слід у ній і вчити їх, (цікаво знати де-ж одержали початкову освіту усі оті д.д., що так обурюються на сучасну земську школу та так її ганблять). Другі — ідуть на компроміс, кажуть: що ж — поки немає іншої школи треба вчитись хоч у такий.

Найбільш мене дивує ось що: як можуть серйозні люди серйозно наводити такі приклади, як відродження «Будапешта й Праги», які були *знищені*. Та тож була боротьба двох таких народів між якими немає нічого спільного, окрім хіба загальноєвропейської культури.

— Д-й Леопід К. каже за мене, що я «українець розумом, лише серце моє не прийняло того, що вже прийняв розум»... Ох, як би то так! Боюсь, що навпаки серцем я чую, що «душа в мене *хотлявська*» і тільки *одна*, а не «дві», як було у Гоголя, який «був більш українцем, ніж де які наші письменники» (В. А. ч. 33—34). А от розум, клятий розум, підштрикує: «який ти українець? Чий ти українець? Що таке українці? Нація? Народ, що не спромігся за тисячоліття придбати собі особної власної історичної назви, а зостався й досі тільки чимсь... *українцем*. Не вдержав древнього назвища «анти» та подарував «москалям», молодшим братам, і останнє — «Русь», а собі не лишив ніякого, зостався безіменним. Бо що таке — «Україна»? Чиясь *окраїна*, край якоїсь

— Ружено, що з тобою? чого ти така замислена та схвильована? ти нічого не помічаєш, небачиш, майже це почуваш мене, моя кохана?

— Бачу, все бачу... все чую але якось дивно, химерно... Мені так страшно... Здається ніби це... мій останній день... Сонечко зайде і я його більш не побачу... Я ніби прощаюсь з усім усім... Зігмунд, хороший мій! я жити хочу, я не хочу вмірати!!!

Дівчина обхопила хлопця за шию руками і припала головою до його міцних грудей.

— Ружено, Бог з тобою, що це ти... хібаж таки так можна... чого тобі боятись? ще тиждень і ти будеш моя... моя на віки!.. Я повезу тебе до нашої свинарні і ми захираємо щиро, весело, бадьоро...

Силкувався хлопець розвеселити свою заручену.

— Незнаю... я навіть не думаю про шлюб... щось мені міцно говорить, що це шлюб-домовина мене жде... Знаєш, люди кажуть у життю є якісь-то фатальні часи навіть хвилини. Мені здається, що ця фатальна хвилина настала для мене... я чую і переживаю її. З'ясувати тобі краще я не можу моє почуття. Мені тільки чогось важко... дуже важко... Зігмунд, ти любиш мене?

— Ружено, Бог з тобою! Чи можна ж верзти оттаке? Ти ображаєш мене... Ти не любиш мене, коли говориш оттаке!.. Довірся мені: скажи, що з тобою? образив тебе хто небудь, напів на мене що небудь? Я твій заручений, я повинен все знати, щоб захистити тебе... Скажи хто, що?

землі — польської, литовської, руської... Народ такої назви не знає, та мабуть ніколи й непризвичаїться до неї... Мова... перетворилась під 500-літнім впливом польщі з загальної русько-славянської у русько-польсько-славянську.

Саме слово *мова* є польське і всі оті: *але, навіть, досить, завжди, перше, ліпше, мешкати* і т. д., і т. д., і т. д. — хіба ж це не польська мова? Так говорив розум. А серце знов ніє, болить; виринають перед очима душі усі ті неправди історичні, усі утиски та образи, яких зазнали ще наші пра-прадіди від «братніх» народів та «спільників». (Костомаров «Б. Эт.») і зазриш навіть... осетинцю, який має власну мову і твердо знає, що він «ірон».

Як же тут не «голосити» бачучи, як зникає і те що було з народної пам'яті. Запевняють що «українство (штучне, не органічне) зростає і від часів Шевченка значно розвинулось», та... «доки сонце зійде...» А свідомість народня понижується.

«Селянин» Хведір Дем'яненко, який живе у самому Харкові, каже «нема чого голосити», коли зникає рідна пісня, одіж, звичай — «часами все міняється». Теж кажуть і інші подібні *селяне* — (Опрівхата і п.) Тоді — чому ж «голосити» і за «рідною» мовою. Адже є тепер Esperanto.

Той же таки *селянин* пише: «В цих словах (розмова його з земляками) яскраво відбивається яку користь приносить все те, що так «гарно налагоджене». «Це все (земська школа) не приносить нашому народові а ні якої користі, він також є неграмотний, як і родиться; всі ті «аз, буки, віді, глаголи» по виході хлопця з школи, чужої йому, лишаються там же в школі».

Дивно, чому ж воно так, що іменно нашим дітям так важко вчитись у «чужій школі»? чи то вже вони такі дуренькі? Чому ж діти інших народів, що живуть хоча б у Таврії: болгар, чорногорців — вчатьсь любенько, в тих же школах і навчаються добре грамоти, переходять до вищих шкіл, виходять учителями, докторами і *зостаються* все ж таки *болгарами та сербами*, а не москалізуються, як наш парід. Мені здається, це так є через те іменно, що наша мова дуже близько до руської (Московської).

— Не знаю... не знаю... цурик... поганий, брудний, голодний песик укусив мене... укусив на смерть... Він гонився за мною... тремтяче проговорила Ружана.

— Укусив?! Скажена собака?! — перелякався Зігмунд. — Мати Божа!! Та коли ж це??

— Сьогодні... Сьогодні... На зорі я бачила поганий сон... поганий цурик біг за мною і вкусив мене... дуже зле вкусив... на смерть... прошепотіла дівчина.

— А Бога бійся, Ружено, хіба ж таки можна так лякати людей Ти ж мене на смерть перелякала... Я думав... а он бач що-якийсь дурний сон. Чи можна ж таки надавати значіння снов?.. сон-мара... Куди ніч туди й сон... Фу ти, Господи, аж у голову вларило!.. Та може се я, твій вірний песик, укусив тебе оттак?.. хлопець ухопив дівчину в обійми і почав жагуче цілувати в губи...

До них підійшло двоє підстаркуватих людей: магістратський чиновник в уніформі — звичайна людина з гемороїдальним засмученим обличчям, та товстелезний велитень з люлькою в зубах.

— Годі вже вам цілуватись. Ще маєте досить часу, як поберетесь, — весело промовив чиновник, штовхаючи хлопця. — Краще йдіть та випійте родимого омеляницького за своє та наше здоров'я. — І він взяв за руку доньку і повів її до столу, де сиділи старі пані.

— Хе-хе-хе-хе, — прохрипів велитень, а ти, синку, поцілуй пана Власакова в ручку. Тридцять тисяч гульденів ще додав старий; Ти щасливий, ми з мамою не так починали. У нас на двох було тільки штани та спідниця... хе-хе-хе-хе-хе-хе...

Я не можу собі уявити такого випадку в українській сім'ї, щоб «малі діти з здивуванням почулиб од батька або матері *московське* слово і *незрозуміли б його як чуже*». (Віктор А.) Якеж це може бути слово? «У тебе, Вітя, головка болит, животик, ручки, ножки?» Невже ці фрази не зрозуміє дитина українська або білоруська. Це ж «натяжка», прибілшніня. Отакі наївні твердження мене хвилюють, як усяка неправда. Може це—«Гипертрофія щирости».

Звісно, *усякої* грамоти *усякій* простій людині важко вчитись, *коли вона ніколи не чує розмов літературною мовою*. Однаково, мабуть, важко буде вчитись і української мови нашим селянським дітям, бо все те, що представляють собі в теорії, інакше виходе на практиці.

Де які дописувачі вбачають причину байдужості та денационалізації українського загалу у Таврії в тім, що це губернія з мішаною людністю. Це так. Та тільки москалів тут мало; не те що на Харківщині, де вони живуть цілими волостями; (Люджа, Верхо-Люджа, Пожня, Верхо-Пожня, Дерновая, Поляное, Вили, Каминицкое, Риботень (Ахт. пов.), Чугуев, Верхній та Середній Бишкіні, Шебелінка, Алексіевка (Зм. пов.), Терновая, Бабки, Непокритая, Рубежная, Гнілушкі, Івановка (Волчан. пов.), Васищево (Харьк. пов.) і п.). А все ж національна свідомість, як свідчать дописи, там не завмерла. (А ще Ол. Стороженко казав, що *по той бік* Харькова наша країна скидається більш на московщину).

— Д-ій Віктор А. ставить такі умови: «поставте справу навпаки: нехай той селянин побачить... що мова укр. й московська стали замість одна одної...» і т. д. «Уявіть, що ми маємо власних Рокфелерів...» і т. д. Уявляємо. Та, бачте, Рокфелери остільки ж хлопчуться за національну справу, як і Кочубей. «Уявіть... що ми маємо власних князів, міністрів...» Єте ж. Коротче сказати: уявіть що ми—*державна нація*. Тоді б не було «укр. питання» а було б може якесь інше, напр. «Московське».

— Д-ій Ор. Вер., спасибі йому, хоч спочуваючи виданню часописі «Сніп» одповідав на де які висновки мої, а то б ми так і лишилися без його дороговісних речень...». Сам Бог

Молодий Зігмунд весело посміхнувся, клацнувши язиком і луснув батька по товетій шиї. Батько щиро відповів йому тим-же. Всі сіли коло столика з пляшками та чарками; до них приєднались капітан «Св. Непомука», де-кілька знайомих і почалась весела розмова, але молоді не довго приймали участь в сій розмові і знову відокремились, одійшли до стерна.

Незабаром Ружена зачула на собі чийсь то гострий неприємний погляд, вона повернула голову; заховавшись за дверима рубки, стояла якась-то молода людина майже непомітно для всіх і пильно розглядала молоду пару; якийсь-то гострий вогник миготів у запалих на худому обличчі очах. Невеличкий поміятий капелюшок, брудна сорочка, яка виглядала, з такої ж брудної ніби з чужого плеча, одіжі, була на цій людині; неможливо було помилитись, що се був найгірший представник городського одсіву, у якому голод та інші хиби життя витруїли все, що тільки було можливо витруїти.

Зігмунд, для Бога, подивись чого він на мене так дивиться!—мені страшно! майже крикнула Ружена, хапаючи за руку свого зарученого, коли побачила, що обідранець вийшов з за дверей і проступе до них.

— А Бог з тобою Ружено; яка ти сьогодні знервована; ну що там таке? чого там боятися, нехай тільки наблизиться, то зараз буде за стерпом, заспокоював свою кохану. Зігмунд; але як він сюди попав? треба сказати капітанові, щоб його виперли; з такими пасажирами небезпечно; і він хотів підвестись, щоб покликати капітана, Ружена його зупинила:

— Не кидай мене, я боюсь; ти знаєш його, хто він?

ніби казав (наведе Ор. Вер.): «Держись нації як *воша ко-жуха...*» (Невже не можна викинути з *літературної* мови отаких вульгарних виразів та словечок?)... «бо де не має нації, не має творчости масової».

А деж вони є такі чисті нації у Європі? Хіба жидівська. (Чи не через свою *чистоту* вона усім така гідка).

— Дій Бич-Лубенській хвалиться, що у нього є *слуга-кацап*, який захоплюється українськими оповіданнями. Мені б цікавіше знати, чи члени родин шановних опонентів моїх цікавляться українською літературою і чи розмовляють в-дома по українськи. Але про се не чую нічого!

Повторюю, бачу я багато хаосу у всіх отих міркуваннях, не менше ніж і в моїх. Приходять на думку слова А. Толстого:

«Та чим палкіше шляху ми шукали, тим більше напрямок теряли»

Хоч і як було мені прикро й гірко перечитувати лайню та недотепні міркування на мій рахунок, але все ж таки мене значно підбадьорило й звеселило те, що стільки озвалось «живих» українців. Минаючи тих дд., які поставились до моїх думок з такою злобною нетерпимістю, висловлюю щире подяку тим землякам, що знайшли в собі досить сердечности та лагідности, щоб обміркувати спокійно мої питання і дати на них посильні поради (С. Я-в, Я. Христенко, Мик. Матінкевич, Ясь (Яків?) Довбиш, Мащенко, Олександр С-ський, Т. Краснопільський, П. Куршнір, В. А., Леонид К. і п.).

Загальні збори Т-ва ім. Квітки Основ'яненка

відбулися у неділю 9 вересня у Харькові, при предсідникові п. Ол. Николаєві та секретареві п. Пр. Воронині.

Од імени ради т-ва п. Кость Бич-Лубенський доложив зборам: не вважаючи на те, що на попередніх зборах ради справу з заснуванням свого театру залишено, через побоювання великого дефіциту для небагатого коштами молодого т-ва, все таки ця величезної ваги ідейна справа знову може бути порушена по цій причині: нащадок нашого патрона поміщик

— Хіба я повинен знати всяку шантрапу. Та чорт з ним, не звертай на його уваги він нас не зачипав і нам не треба його займати.

Обідранець тихо, хитаючись ніби од хворости, ніби од п'янства, двічі пройшов поуз заручених, пильно поглядаючи на Ружену. Він важко зітхнув, і Зігмундові здалося, що у цього бідолахи на очах заблищали сльози, тай Ружені теж уже здавалось, що обідранець не вороже дивиться не неї, а якось то,—ніби жалібно, або сумно.

— От бачиш яка ти, цеж якийсь то нещасний безробітний; а ти вже и перелякалась, усміхнувся Зігмунд.

— Так, так, дай йому, що небудь, одповідала Ружена.

— Гаразд, тільки не зараз, бо пасажири звернули на нього увагу.

Обідранець підійшов до щогли, обперся об неї понуро звисив голову і ніби застиг у якійсь то безнадійний позі, не дивлячись ні на кого. У цей час пан Власаков підвівся зза столика з келихом у одній руці і цукерками у другій і пішов до заручених; але тільки він порівнявся з обідранцем той раптом зкинув свого бриля і чорно уклонився йому.

— Пане Власков,—тихо проговорив він. Власаков почувши своє ім'я, повернув голову; якась тінь пробігла по його лиці. Він хотів одійти.

— Пане Власаков, на одну хвилину... На одну тільки хвилину.—Власаков підняв погордливо голову.

— Пане Власаков, провадив обідранець, змілуйтесь! Вже третій тиждень як ми не їмо майже нічого... верніть мені мою посаду... я нічому не винен... ви сами знаєте... Вер-

А. Квітка, через свого управителя, сповістив раду товариства, що він, в Основ'янським своїм парку, заохочується збудувати на місці зруйнованого новий театр і волів би цей театр зовсім передати в порядкування, експлуатування і на моральну відповідальність т-ва ім. *Гр. Квітки-Основ'яненка* і коли згода, він збудує театральний будинок відповідно вказівкам нашого т-ва.

З приводу цього доповіді загальні збори одноголосно приймають резолюцію: принципіально дар д. *Квітки* прийняти, висловити за це йому подяку і уповноважити раду т-ва вжити заходів для здійснення пропозиції п. *Квітки*.

З доповіді ради збори довідуються про становище біжучого рахунку т-ва: на 8—10 вересня 824 р. 80 к.

Другий докладчик од ради т-ва доложив зборам, що рада підшукала два помешкання, які пропонує зборам найняти для т-ва: 1) більше, у д. *Молдавського* на Садово-Куликівській ул. і 2) менше, у д. *Трутовського*, на Чорноглазівській ул.

З приблизного обрахунку докладчика д. *М. Міхновського*, вияснено, що користування першим помешканням дало-б т-ву дефіцит в 4500 карб., а користування другим, приблизно, те-ж дефіцит в 2100 карб.

Виходячи з міркувань: а) що, взявши перше помешкання, т-ву треба було-б зробити ремонт, з'єднавши дві кімнати в залу, завести електричне освітлення і вентиляцію, б) що з д. *Молдавським* треба було-б зробити контракт на довгий час, і в) що од користування цим помешканням можливо мати значний дефіцит, загальні збори одноголосно найми помешкання у д. *Молдавського* одкидають.

Далі, визнаючи: а) що помешкання д. *Трутовського* не дороге, при теперішніх квартирних цінах у Харкові, б) що воно не потребує ремонту, в) здається на дев'ять сезонних місяців, г) що, хоч не має великої залі, але дуже потрібне т-ву і д) дефіциту од користування ним можна сподіватися тільки 2100 карб., загальні збори, більшістю присутніх, проти п'яти і одного, що од голосування ухилився (про це при протоколі «особливу думку» д. *Дремцова* приложено) ухвалено резолюцію:

... нить, для Бога, бо мати вже вмирає з голоду,—стогнав обідранець, простягаючи руки.

— Вибайте добродію. Я вас незнаю. Що вам потрібно од мене облич, будь ласка.

Тут не час і не місце лізти з проханнями.—Гримну в Власаков.

— Ви знаєте мене... ви знаєте добре, що я голодую... Подумайте про ці страшні слова: «Мати вмирає з голоду».

— Коли ваша мати вмирає з голоду зверніться до благодійного товариства.

— Пане! Гицелєві ніхто не дасть заповоги. Ви це добре знаєте.

Панові становилося непріємно, бо він побачив, що публіка, зацікавившись розмовою поважного чиновника з обідранцем,—почала по трохи наблизатись, але гицель не пускав його і рішуче заступив дорогу. Він уже не прохав. Злий вогник миготів йому у очах.

До Власакова наблизились Ружена з Зігмундом і його велетень батько.

— Тату, це якийсь то нещасний. Запоможіть йому, коли ваша ласка.

— Та, що з ним довго балакати! дозвольте міні киднути його за борт,—крикнув Зігмунд.

— Закаляєте себе, пане свинаре, я гицель.—Зігмунд з огидою одсахнувся.

— Пане Власаков, ледви стримуючи себе прохрипів гицель,—ім'ям Янгола вашої доньки благаю вас: порятуйте мене: мати вмирає у мене теж сестра єсть-такаж красуня, як ваша донька... Вона повинна продати себе, повинна стати...—бідолаха не договорив,—щось йому стиснуло горло.

«Загальні збори уповноважують раду т-ва найняти помешкання у д. *Трутовського*, на 9 місяців, за 2250 карб., з правом скористуватись і иншим, як трапиться ліпше, без особливої ухвали нових загальних зборів.

Далі закритою подачею голосів обрано в члени ради т-ва П. п. *Т. Ільїна* і *С. Сердюкову*, а в кандидати на членів ради: *М. Попова*, д. *Гамаженка* і *Ф. Піснячевського*. Крім того в кандидата на члена ради, „per acclamatione“, обрано ще *М. Уварова*.

На останку засідання збори порушили питання, де дістати грошей на помешкання для т-ва і його умебьовання. Принята з приводу цього резолюція:

«Загальні збори уповноважують раду позичити потрібні гроші на помешкання з капіталу, зібраного на нерухоме майно т-ва і надають раді право позичити, де рада знайде можливим і вигіднішим, під вексель тисячу (1000) карб., щоб придбати і інвентар для помешкання т-ва. За цим збори головою засідання закриваються.

Кость Бунчук.

Нові квітки української штуки.

Часто-густо ми чуємо нарікання, що наші кустарі (кажу про харьковських) не вміють штучно робити. У сих докорях не мало правди. Наші кустарі не роблять штучно не через те що не вміють робити, а через те, що фабрика, викидаючи на ринок тисячі виробів, забила їх. Це уперше. А вдруге це тіж самі байдужність та недбальство нашого громадянства, яке цікавиться усяким сміттям, аби на ньому стояла чужа марка. Завдяки сьому виник занепад народнього кустарнього мистецтва, занепад народньої художньої творчости. Тільки недуже давно завдаки починові полтавського земства, полтавська кустарня промисловість зажила новим життям і вироби полтавських майстрів почали вивозитись за кордон—у Англію, Пруссію та Австрію. У цих остатніх країнах поводяться з ними досить непорядно—простісенько накладають польські штемпелі і продають за стилні вироби польської «umialosty».

— Цього не можна. Цього не повинно бути. Рятуйте.

— Га, падло, ти смієш рівняти свою к... сестру, з моєю донькою... Пріч з очей, Де пан капітан—крикнув не пам'ятаючи себе пан Власаков.

До Власакова підбіг капітан. Публіка стовпилася навколо.

— Пане Власаков. У останню хвилину прохаю... Ви граєте погану гру, з поганими картами... Лихо буде вам, коли я почну козиряти, бо всі козири у мене. Капітан ухопив гицеля за комір.

— Облич, пане, ухилився од його гицель,—я нічого не чемного не роблю.

— Так ви мені не зопоможете ну добре. Пан Голій, звернувся гицель до свиновода, знаєте ви на кому жениться ваш син знаєте, яки гроші берете у приданне і чим вони тхнуть ха, ха, ха... Собачим лєм, та псиною. Цей поважний магістратський чиновник пан Власаков є потайний начальник пражських гицелів. Старший гицель. А я його робітник, гицель Осмульський, він не сміє сказати, що він не зна Осмульського. Пан Власаков скинув мене з посади за те, що я не спромігся накрасти йому партію білих пуделів, та болонок, шкурами яких він досить добре торгує та набуває гроші. Він незаконно скинув мене з посади, бо я повинен тільки вбивати гулящих псів, а не красти їх. Він повинен вернути мені мою посаду. Ми вмираємо з голоду. Я прохав його чемно, таємно. Я не хотів скандалю, не хотів плямувати його, та робити нещастя його родині. Колиж він засуджує всіх нас на голодну смерть, так нехай же и сам знає долю гицеля. Крикнув Осмульський.

Цей розвій почався через те, що Полтавське земство дало трішечки грошей (коло 2-х тисяч), та широко, розумно однеслось до постанови діла: розповсюдило по між кустарів найкращі зразки булої умілости з різних галузей.

Теж могло зробити і наше Харківське земство та городський музей, але...

Опе трекляте «але» було завше на перешкоді.

Все ж таки як не як на перекир усім перешкодам прокинулось свідоме національне життя українського народу і виносить на світ-Божий красу його художньої творчості. Як славетний М. Лисенко зберіг нам великі багатства народних пісень, отак саме наш майстер Васильківський довгими роками збирав чудові зразки української орнаментури, випустив у світ багатий альбом: «Мотиви українського орнаменту», 40 чудових картонів уміло виданих у Лейпцізі. Досить тільки біжуче проглянути ці картони, щоб зазначити їх важне значіння для української штуки. Ще раніше окремі листи виставлялись на де-яких виставках Москви, Петербуга та Києва і зацікавили не тільки знавців, а навіть таку сувору та неприхильну інституцію, як наше міністерство просвіти.

Воно замовило йому потрібну кількість екземплярів для того, щоб розповсюдити їх по своїх інституціях. Приємно було, щоб наше земство пішло слідом за міністерством та розповсюдило би ці чудові малюнки по сільських школах, особливо там, де існує кустарна промисловість. Се булоб великим ділом, і наш кустарь можливо, що почив би краще робити. Ці малюнки потрібні і до гайтування, і до малярства для скринь, мисок, ложок, меблів, для тканин, гончарства і т. п.

Як коротенький приклад можна взяти 40-й картон, фрагмент стінописі Земського Полтавського будинку; на листах 9 і 34 ми вбачимо які малюнки станули мотивами цієї композиції. Кажуть, що сей альбом може дати розкішні приклади для найрізноманітніших мет прикладної декоративної штуки. Будемо надіятися, що наше громадянство і земство не однесуться так байдуже як і завжди до сього нового твору Васильківського, як вони відносяться завжди до всього свого рідного.

— Лжеє, Іудо, я роздаваю тебе як гада! — кинувся на нього пан Власаков.

— Облиш я не брешу... Люде добрі, подивіться на цей підпис, та на ці записки, та на ці прикази — ось вони! Це ж бланки магістрату. Пане Голій, подивіться, це не рука пана Власакова?

Голій з огидою взяв брудні папірці, подивився і почервонів.

— Пане Власаков, — звернувся він до чиновника, — що це таке? Це ж ваша рука? І ви, мерзений гицелю, насмілились простягти руки на мого сина?

Закаляти на вік почесаний рід свиноводів Голіх?

Власаков блідий, тремтучий силкувався щось промовити, але не міг.

— Що ж ви мовчите? Кажіть, що це брехня! Ми розірвимо його на шмаття, — кричав наступаючи на Власакова Голій.

— Ні, панове, це не брехня. Коли я брешу — арештуйте мене. Я знаю закони і що погрожує за брехню, — усміхнувся гицель.

Зігмунд! Зігмунд! Що це таке? Для Бога! Я нічого не розумію... крикнула несамовито дівчина.

— Пріч, погань! одштовхнув її старий свиновод. — Але це було даремно сам Зігмунд одсахнувся і з огидою плюнув на дівчину.

— Зігмунде не кидай мене! Що це таке! Господи!..

— Панно, — погордо одповів Зігмунд, — тут не час і не місце балакати. Коли маєте що я чекатиму вас у окремій кабінеті оттелю «Чорного Пса». Я ніколи не обманював дів-

3 нашого життя.

◀ У Ділі Ч° 8201 Передрукована з „Снопа“ передовниця про Австрійську легенду.

◀ До прав української мови в державних інституціях. На підставі примітки до ст. 61 установ місцевого таможенного управління (Збірн. узак. 1912 р. № 103, ст. 865), що має бути введено з 1 січня р 1913, міністрові фінансів належить право встановити, на яких чужоземних мовах можна подавати в митниці заяви всякі, прохання та документи на привозний крам. З приводу цього департамент таможенных зборів запитав начальника південно-західного таможенного округу, на яких саме мовах, в границях Галичини, потрібно приймати в митницях вищезазначені папери. З відповідей видно, що більшість митниць висловили думку, щоб прохання подавались на німецькій, або польській мовах, де які одиниці стоять за те, щоб всі папери подавались на русинській (українській мові) в межах Поділля, Волині і Холмщини і тільки одна митниця забажала приймати прохання і інші документи від чужоземців на „отечественномъ нарѣчїи“. Дивно, одначе, що де які митниці на Поділлі і Волині висловились за німецьку чи польську мову, коли можна вільно користуватись українською, що чиновникам добре відомо.

◀ Квітки України. У Катеринославськiм городськiм садку 18 августа відбулась народня гулянка. На одкритій сцені було виконано музичне попурі „Квітки України“ при участі хору української трупи, що грає в садку.

◀ Видавництво Імени С. Ф. Грушевського. Видавництво ім. С. Ф. приймає на конкурс книжки по географії світа країв і народів. Серія ця має складатися з популярно і легко написаних книжок розміром від 4-х до 8-ми аркушів (по 16 сторін, коло 25 тис. букв в аркуші), присвячених поодиноким краям, що творять етнографічну, політичну або географічну цілість; поблизькі краї можуть зв'язуватись разом, великим або більш інтересним сторонам присвячені будуть по дві або й три книжки. Приблизний план такий: Білорусь і Литва коло 7 арк., Велькоросія коло 15 арк., Польські і Чеські краї—8 арк., Фінляндія і Остзейські краї—7 арк., Кавказ—7 арк., Австрія (західна)—5 арк., Угорщина—6 арк., Сербські і Болгарські краї—6 арк., Румуні і їх край—4 арк., Балканські землі (західно-полудневі)—6 арк., Німеччина—8 арк., Скандинавські краї—7 арк., Голандія і Бельгія—6 арк., Англія—8 арк., Франція—8 арк., Швейцарія—8 арк., Італія—8 арк., Іспанія і Португалія—6 арк., Азіатська Турція—

чат і вони виходили од мене досить задоволеними і ви не будете виключною, хоч ви й гицелівна. Мати ж вас за жінку, щоб ви мені просмерділи псиною, весь напідрид — Мерсі beousour! — Він насмішкувато уклонився і одійшов геть. Ружена несамовито крикнула схопилась за серце і майже мертвою впала напалубу. Старий Власаков стояв ніби окаменілий.

Навколо пасажири гучно та палко обговорювали випадок і голосно висловлювали своє обурення проти нещасної сьмѣ Власакових. «Св. Непомук» доплинувши до «Бранників» і набравши нових пасажирів, повернувся до Праги.

Поважний чиновник кудис зник. Чи утік на беріг, чи заховавсь куди.

Тільки на палубі на канапці можна було бачити дві жіночі постаті повнісенькі однаю: стару пані Власакову з своєю поруганою на віки обильованою донькою. Стара пані тихо плакала та ніжно притискувала до своїх старих матерних грудей вбиту горем молоду голівоньку своєї доньки. Ружена не плакала, вона ніби закам'їла. Голова її палала. Мозок наче висох увесь. Ружена ні думала ні гадала ні ставила ніяких запитань, — вона усією своєю істотою ніби зупинилася на якомусь-то помислі. На якому — вона сама не могла дати відчину.

«Св. Непомук» потроху наближався до старої Праги. Великий город починав уже виявляти себе світлим, виразним електричним промінням, нерозмірним гаміром, тим гаміром, що зветься голосом города, який одних так лякає, а других так бадьорить.

6 арк., Персія—4 арк., Туркестан—6 арк., Сібір—12 арк., Китай—10 арк., Індія—8 арк., Індокитай і Остіндські острови—8 арк., Японія—6 арк., Єгипет і Абіссинія—8 арк., Північна і Центральна Африка—7 арк., Полуднева Африка—7 арк., Канада—8 арк., Сполучені Держави Америки—14 арк., Центральна Америка і Вестіндія—7 арк., Полуднева Америка—10 арк., Австралія і Полінезія—10 арк., Північний і полудневий бігуни (полюс)—5 арк.

Кожда країна має бути описана докладно, можливо живо, з погляду фізично-географічного, далі має бути поданий короткий погляд на історію її заселення і культуру, на сучасну етнографію, економіку, суспільний і політичний устрій (з короткими поясненнями про його розвій). При краях, де є українська колонізація, мусять бути подані відомості про неї і пояснені колонізаційні обставини. До кожної книжки автор повинен вказати відповідну карту і перекласти на ній написи, а також вказати приблизно по дві ілюстрації на аркуш друку.

Мова має бути можливо проста, народня, щоб виклад був зрозумілий навіть людині неписьменній. Правопис українських наукових видань, але на конкурс можуть присилатись рукописи писані й иншою правописом. Редакція задержує за собою право робити язові і стилістичні поправки, а зміст змінити за порозумінням з автором. Гонорар: 20 рублів за 16 стор. (коло 25 тис. букв), не рахуючи ілюстрацій; поправлення правопису на кошт автора.

Рукописи посилати і по всякі пояснення удаватися на адресу книгарні Літературно-Наукового Вістника, Київ, В. Володимирська, 28. Не пізніше трьох місяців на кождо рукопись дана буде відповідь. В журі крім представника наслідників С. Ф. Грушевського входять: О. Олесь, Ю. Сірий, С. Черкасенко і Є. Чикаленко.

◀ *Суд для дітей.* У Харькові, по ініціативі старого земця доктора Файста одкрито суд для дітей.

◀ *Приговор.* Сельська громада с. Других-Бірок, чигиринського повіту, на Київщині, постановила приговор, яким заборонила жити надалі в селі управителеві поміщиці Грабовської—Северину Петрашквичу. Мотиви—погане поводження управителя з селянами, а також зазіхання його на громадську землю.

◀ *Переселення.* На Поділлі в цьому році по 1 августа видано 490 свідоцтв ходакам для огляду азійської Росії, куди хотять переселитись 1811 душ.

◀ Недавно (29 серпня) відбулися загальні збори Полтавського товариства фершалсько-акушерського, де й розглядалося питання про часопис. Збори були досить численні (по-над 50 членів, окрім гостей), і проект видавання часопису українською мо-

Зачувши голос города Ружена підвелась, поправила волоса, знову сіла обвила шию мами руками і почала її палко цілувати.

— Мамо, простіть мене, я ні в чому не винна. Простіть мене, помоліться Богу, щоб він теж мене простив, заспокоїв моє бідне розбите серце—тихо шепотіла Ружена, тискаючись до матері.

— Доню, рідна моя, доню!—заспокой себе. Ми покинемо Прагу, переїдемо в Тіроль у Швейцарію; куди хочеш поїдемо. Де нас не знають люди. Ти знову знайдеш свою долю. Батько твій чесний трудага; він нічим не покаляв своїх рук. Навіщо тільки ховався од нас... бідний... бідний...

— Мамо, обліште; краще поцілуйте мене, перехрестіть мене, як колись,—тихо зашепотіла вона знов...

Бідна моя доню, в чому ж мені тебе прощати? Хай Бог тебе простить і благословить.—стара Власакова ніжно хрестила і цілувала тремтючу дівчину.

«Св. Непомук» позбавив ходи. Капітан став на вахті і пильно оглядав річку. Було небезпечно. Ружена пильно оглядала береги. На високій крутій скелі у синій пільмі різко вимальовувалися гострі зубці стародавніх замкових мурів. У бійницях деінде поблискували гармати.

— Мамо, що це таке?—запитала дівчина.

— Невже не пізнала, це ж замок цариці Власти—Власти? ага... так... так. Я ніколи його не бачила, а це ж що за башта така на самому краєчку скелі?—питала Ружена.

— Там, кажуть, була одпочивальня цариці. Он з того вікна, як кажуть, цариця викидала своїх коханців, або непотрібних їй зайвих людей. Грізна була цариця. Вона мала

вою був радо прийнятий величезною більшістю (44 голоси проти 8). Ота невелика меншість стояла за часопис двома мовами (як видається „Хлібороб“, Ромен). Більшість, пристаючи на українську мову, хоче, щоб то була мова „місцева“, народня, мова народньої словестности, а не штучна мова, вироблена останніми часами.

Часопис має виходити вже з початку 1913 року, коли не стрінеться перешкод. Виходити буде 2 рази на місяць, по 2 аркуші друку (в вісімку велику 32 стор.). Передплата—2 карбованці на рік. Згодом є думка перейти на що-тиждове видання з передплатою 3 карб. на рік.

Програма видання має бути така: популярні статті з медицини, гігієни і санітарії; організації і праця медичного персоналу на Україні і в інших сторонах, в умовах етнографічних, економічних та інших; життя товариств фершалсько-акушерських; звістки і дописи; бібліографія; запитання і відповіді.

Фершалсько-акушерські товариства на Україні мають бути власником і видавцем часопису. Для того має бути заведена згода товариств; кожне з їх забезпечує певне число передплатників з своєї території (з більшої—100 передплат., а меншої—напр., по вітрової—50).

Часопис служитиме інтересам фершалсько-акушерської корпорації, а разом з тим задовольнятиме потреби народні. І в тих двох цілях не буде ніякої суперечки, бо лиш ті інтереси фершалсько-акушерської корпорації треба боронити і підтримувати, які мають на увазі інтереси народні. Надія єсть, що до праці пристануть, окрім відомих уже популяризаторів-фершалів і ті з лікарів, що зуміють і схочуть працювати для народу. Тим чином може полагатись відносини між найбільше демократичною, поступовою частиною лікарів та фершалів. Діла багато, робітників мало, то на всіх роботи стане.

◀ *„Ucrainica“ в чужих виданнях.* В 2282 ч. Київської Мисли (з 18 серпня ст. ст. бр.) помістив І. Джонсон статтю п. з. „Винниченко“, в якій обговорює два томи В-их оповідань, що появилися в московському перекладі самого автора у видавництві „Знання“. Джонсон замічує, що московська література поглотила вже не одного чужомовного письменника: зглядно, що не один чужий письменник став писати і своєю рідною мовою і московською як прим. В. Серошевський, М. Вовчок та В. Винниченко. Твори Винниченка являються тепер по московськи з зазначенням, що се переклад з українського. Авторським перекладам закидає Джонсон штучність мови та різкі українізми. Переходячи до характеристики Винниченкових оповідань, закидає йому брак естетичного такту, через що письменник дуже часто

жіноче військо і її недаром звали Властею—скінчила своє історичне пояснення стара Власакова.

— Так ви кажете, мамо, що з того вікна, викидали непотрібних зайвих людей? Так... так... тепер пригадала все! Ог—там під скелею є страшенно глибокий чорторий.

— Так, доню, так, через те і паракход іде так тихо...

Ружена сіла біля матері і замислилась. Паракход тихо наближався, ще хвилина і стародавня фортеця чарівно грізно вимальовувалась у місячному проміні.

— Непотрібних та зайвих людей,—тихо прошепотіла Ружена. Вона ще раз поцілувала матір і припала до неї.

— Мамо, перехрестіть мене.—Власакова перехрестила її. Ружена палко, палко прилинула до губ матері, на хвилину затихла, далі прутко підвелась і не встигла пані Власакова оком мигнути, як Ружена вмить нерескочила через борт паракхода.

Дикій нелюдській зойк прорізав нічну пільму.

— Задній ход! Машина стоп! Човен на воду!—заревів капітан... Ріж буйки!...—Піднявся невиразний переполох.

— Що скоїлось? Що там таке галосували пасажири.

— Самогубство, чоловік упав за борт.

— Чоловік? Який? Хто!—питали пасажири—Який там чоловік—гипелівна.

— А, гипелівна туди їй і дорога! Нехай не обманюють чесних людей!!

З берегу на гасло тривоги швидко неслись байдаки. Та даремно... Стара могила грізної влади не вертає своїх жертв... непотрібних, зайвих людей...

несмачний і непотрібно грубий. Осеі дефекти можна однауч -хити і вони зовсім не такі, щоб прислонювали цінність і інтересність творів талановитого письменника. Зокрема вказує критик на Винниченкові проби рішати всякі житеві проблеми, на його тонке поетичне відчуття, природи, на умінне рисувати ярко й скульптурно та давати живі й оригінальні образи. Джонсон, лишаючи не рішенням питання, чи Винниченко стане московським чи буде писати далше обома мовами, зазначає, що він куд не злишний для московського письменства, в яке він вносить нестричану тепер у нім молодість, бодрість і свіжість. Він може нераз невдачно шукає, не все находити те, чого треба і нераз бере фалшиві цінности за правдиві, але в нім чути живого, шукаючого духа, що є дуже великою цінністю, як нею обдарований артист.— В журналі „Русское Богатство“ друкується тепер велика розвідка відомого публіциста В. Мякотіна: „Очерки соціального історію Малороссіи“. В серпневій книжці жунала видруковано розділ, в яким йде мова про повстання Б. Хмельницького та про його наслідки.

3 Галичини.

◀ *Українська гімназія в Глинянах.* Пишуть нам: Вже давно відзивалися в Глинянах голоси, щоб оснувати українську гімназію. Сих вакацій з ініціативи о. Костишина і п. Головача та академиків Ст. Галана і С. Тимняка основано в Глинянах курс гімназійний. Справу поперли горячо о. декан Бачинський і посадник А. Балтарович, які зложили по 50 кор., а надто посадник вислав до староства депутацію ради гром., з п. Ст. Галаном, який заявило староство, що жадних перепон робити не буде. Дітей вписалося 20. З того 9 дівчат. Народність українська, віроісповідане грек. католицьке у 18., 2 учениці жидівське. Учуть: релігії о. Костишин; інші предмети академіки: Ст. Галан, Саламаха і С. Тимняк. План науки—як в державних гімназіях. Справою кермує тісний комітет, зложений з посадника А. Балтаровича, Ст. Галана, Н. Саламахи і В. Цюня. Дня 15 вересня відбулися довірочні збори глинянських міщан, які по рефераті Ст. Галана ухвалили перемінити сей гімн. курс в р. 1913 на приватну гімназію (І і ІІ кл.) і зараз приступити до звоження матеріалів для будови гімн. будинку, який вже з весною має будуватися. Запал міщан великий, тож є надія, що справа поведеться.

◀ *Прилюдна бібліотека в Перемишлі.* Філія Товариства укр. наук. викладів ім. П. Могили в Перемишлі подає до відома, що бібліотека товариства вже отворена і віддана до прилюдного ужитку, а користати можуть члени (місячна вкладка 50 сот.) як також не члени за відповідною порукою. Льокаль Товариства при вул. Костюшка ч. 3. (Дім Міщанської каси) отвертий кожної середи і суботи від 5 до 7 год. пополудни. Близших інформацій уділять управа бібліотеки в годинах урядових, а письменно на адресу: Іван Комаровський, Руська Щадниця.

3 газет та журналів.

◀ Останне число найчільнішого з англійських політичних тижневників *Saturday Review* (4 серпня) містить листа до редакції від відомого тут письменника в справах міжнародної політики, п. Джорджа Раффаловича, який навізуючи до уміщеної раніше в *Saturday Review* статті п. В. Степанківського, про гніт поляків над українцями з Галичини, подає в короткій формі суть української проблеми, вказує на її велику важність для європейських міждержавних відносин і покликає англійській політичний світ до звернення пильнішої уваги до наших справ.

Ганебний гніт галицьких поляків над українцями, знаходять відповідне нап'ятоване в листі п. Раффаловича.

П. Раффалович підкреслює, що раз колись Україна була найбільшою державою в Європі, що українська територія є найбагатшою на європейським континенті, що вона є ключом до Чорного моря. Нарешті—кінчає свого листа до редактора п. Раффалович,—як би скрайним елементом українського суспільства пощастило добитися того, чого вони прагнуть, то російській орел лишився без пазурів, але про се розуміється, ще передчасно говорити, тим більше, що се означало б існування амбіцій в заприязненого нам правительства (австрійського), яких воно—будемо сподіватися—зовсім не плекає.

П. Джордж Раффалович, якого що-тижневі огляди міжнародної політики—перше в *Vanity Fair*, а тепер в *The Commentator*—користуються широкою і заслуженою славою в Англії, в своїм

життю багато подорожував на Балкані, висвітлене заплутаної політики котрого перед англійською публичністю зробив своїм фактом. Дід п. Раффаловича першу частину свого життя мешкав на Україні, звідки походить цілий рід Раффаловичів, а п. Джордж Раффалович, хоч є англійським горожанином, і не знає ні слова ні з української ні з якої иншої славянської мови, дуже зацікавився Україною після останніх гучних подій у Відні, що звернули на себе увагу цілого цивілізованого світа.

П. Синиця. До редакції надіслані:

Музичні твори до слів Т. Шевченка для співу з проводом фортеп'яна: випуск ІІ-й № 1-й „На-що мені вродо“ для баритона 40 к. „Чого мені тяжко?“ для тенора або сопрана 40 к. „Вітер в гаї нагінає лозу“ для баритона або мецо-сопрано 40 к. „Було колись в Україні“ для баритона 40 к.

Листування редакції.

На пам'ятник Т. Шевченко ред. Снопа одержала від свящ. Петра Животкова 50 к.

Д-ій Роман Зайкевич. Просимо надіслати нам свою адресу.

Д-ій Д. Митрусь. Ваши умови приймаємо. Надсилайте „Сніп“ на рахунок висланий.

До редакції надійшло де кілька листів, у яких висловлюється бажання, аби анкета в справі листа д. С. Р.—ка була видрукована окремою книжечкою. Редакція перш над усе звертається до Вп. авторів з запитом, чи призвелять вони на се?

Далі редакція обертається до своїх читачів, прихильників і, взагалі українського громадянства з питанням, чи, справді, бажане є видання такої окремої книжечки?

Редактор М. Біленький. Видавець М. Міхновський.

ОГОЛОШЕННЯ.

БУДІВНИЧО-ТЕХНІЧНИЙ ЗАКЛАД

ІСТНУЄ З Р. 1876

В ХАРЬКОВІ УЛ. ЧЕРНИШЕВСЬКОГО Ч. 40

БУДУЄ ПЕЧІ ДО ВСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ:

ДО ОБІГРІВАННЯ ХАТ, КРЕМАЦІЙ ТА ФАБРИКАЦІЙ ЦЕГЛ, ВАПНА, СКЛА І ЛЬОШ.

ЦЕНТРАЛЬНІ ОБІГРІВАННЯ СУЧАСН. ТИПУ: ВОДЯНЕ, ПАРОВЕ, ДУХОВЕ.

МОРОХОВЕЦЬ

